

30
років кафедрі хірургічної стоматології
та щелепно-лицевої хірургії ХНМУ

1980-2010

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНІ ЗДОРОВЯ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНІ ЗДОРОВЯ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАДІ
ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНІ ЗДОРОВЯ
ТА СОЦІАЛЬНИХ ПІДАРЬ ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ Р-ДИ
АСОЦІАЦІЯ СТОМАТОЛОГІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
“Сучасні досягнення та перспективи розвитку хірургічної
стоматології та щелепно-лицевої хірургії”

14 жовтня 2010 року
м. Харків

ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ ТА СТОМАТОЛОГІЯ ДІТЯЧОГО ВІКУ

ВЛІЯННЯ ЛЕЧЕБНО-ПРОФІЛАКТИЧЕСКОЇ ДІЕТИЧЕСЬКОЇ ДОБАВКИ «ЛЕЦІТИН-2» НА КОНЦЕНТРАЦІЮ КАЛЬЦІЯ І ФАКТОР АНТІОКСИДАНТНОЇ СИСТЕМИ – ФЕРМЕНТ КАТАЛАЗУ У БОЛЬНИХ С МНОЖЕСТВЕННИМ КАРИЕСОМ

Волкова О.С., Рябоконь Е.Н.

Кафедра терапевтическої стоматології, Харківський національний
 медичний університет г. Харків, Україна

Целью нашого дослідження явилось дослідження впливу комплексного
препарата «Лецитин-2», що містить цитрат кальцію та лецитин в якості
источника фосфора на ступінь дисбіоза порті рта у літніх з множественным
кариесом з боку ферментативного метода.

Матеріали та методи. Из контингента обследованных было выделено две
группы: основная – 52 пациента с диагнозом множественным кариесом, который
ставили на основании данных клинического обследования; контрольная – 12
практически здоровых пациентов, без выраженной стоматологической- и
общесоматической патологии. Группа контроля получала только базовую
терапию, которая включала плановую санацию полости рта. Пациенты
основной группы кроме базовой терапии с первого дня обследования получали
препарат "Лецитин-2", производства НППА "Одесская биотехнология" (ТУ У
15.8-13903778-82-2000). В состав препарата входит: подсолнечный лецитин та
цитрат кальция в соотношении 1:1. Выбор добавления цитрата кальция в
«Лецитин-2» обусловлен оказанием его высокого лечебно-профилактического
эффекта, за счет всасываемости этой кальциевой соли лимонной кислоты в
желудочно-кишечном тракте с наименшим риском образования камней.
Цитрат кальция из всех солей кальция наиболее легко усваивается и
используется для устранения дефицита этого элемента в организме при
нарушении процессов минерализации. Содержание кальция в соединении
цитрата составляет 28,3%.

Пациентам принимали «Лецитин-2» 3 раза в день за полчаса до еды по 1
таблетке до полного рассасывания в полости рта, курс 30 дней. У пациентов в
первый день обследования, а затем спустя месяц собирали нестимулированную
слону. В надсодажочной жидкости определяли следующие биохимические
показатели - участник системы реминерализации – кальций, один из факторов
антисидантної системи – фермент каталаза. Для сравнения показателей
использовали ротовую жидкость 12 практически здоровых, без выраженной
стоматологической и общесоматической патологии.

Результаты исследования. Как показывают результаты, у больных
кариесом существенно снижена в ротовой жидкости концентрация кальция,

которая после курса лечения возвращается к норме, что свидетельствует о
восстановлении реминерализующей функции слюны.

У больных кариесом зубов более чем в 2 раза снижается активность
одного из антиоксидантных ферментов каталазы, а после месячного курса
приема «Лецитин-2» этот показатель практически возвращается к норме.

Выводы. В результате проведенных нами исследований установлено, что
у больных множественным кариесом зубов наблюдаются наличие признаков
воспаления, снижение уровня защитной антиоксидантной системы и снижение
концентрации кальция в ротовой жидкости. Прием в течение месяца лецитин-
кальциевого комплекса «Лецитин-2» полностью устранило явление воспаления,
повысило до нормы уровень антиоксидантно-прооксидантной системы и
концентрацию кальция в ротовой жидкости.

ПАТОГЕНЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ХРОНІЧНОГО КАТАРАЛЬНОГО ГІНГІВІТУ В ДІТЕЙ ПРИ НАДМІРНОМУ НІТРАТНОМУ НАВАНТАЖЕННІ

Годованець О.І.

Кафедра хірургічної та дітячої стоматології
Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці, Україна

Мультифакторність захворювань пародонта викликає необхідність
вивчення механізмів формування запалення в пародонтальному комплексі у
дітей, враховуючи дію певних ендо- та екзогенних чинників, що дозволить
диференціювати підійти до розробки діагностичних та лікувально-
профілактических програм.

Для встановлення механізмів ураження тканин пародонту у дітей, які
мешкають на нітратно забрудненій території, був проведений багатофакторний
кореляційний аналіз основних симптомів гінгівіту – запалення, кровоточивості,
зубного каменю, стану гігієни ротової порожнини та показників
прооксидантно-антисидантної системи у 30 дітей віком 12 років, з яких 10
дітей мали легкий ступінь тяжкості хронічного катарального гінгівіту (ХКГ), 10
дітей – середній ступінь тяжкості та 10 дітей відносились до групи умовно
здорових.

У результаті проведеного багатофакторного кореляційного аналізу були
виявлені 3 основні фактори, визначення яких дозволило встановити вплив
кожного з показників на розвиток патології.

Так, I-й фактор ($r=0,758$) – відображає характер стану прооксидантно-
антисидантної системи ротової рідини дітей, на що вказують високого рівня
кореляційні залежності майже з усіма паралінічними показниками. Він
включає підвищення рівня нітріт-іону ($r=0,89$), дієнових кон'югатів ($r=0,82$),
рівня загального білка ($r=0,82$) при зниженні активності каталази ($r=-0,88$),
супероксиддімутази ($r=-0,79$), глутатіонредуктази ($r=-0,85$),
глутатіонтрансферази ($r=-0,84$) та зменшенні рівня HS-груп ($r=-0,87$) і рівня
відновленого глутатону ($r=-0,95$). До цього фактору увійшли ступінь
вираженості таких симптомів ХКГ як запалення ($r=0,74$) та кровоточивість

($r=0,74$), що підтверджує значну роль вище перерахованих біохімічних показників у формуванні даних ознак гінгівіту. ІІ-й фактор ($r=0,502$) – характеризує вплив загальноприйнятих факторів виконавчої ланки розвитку гінгівіту: стану гігієни ротової порожнини ($r=0,72$), зубного каменю ($r=0,88$), результатом дії яких було запалення ($r=0,55$) та кровоточивість ясен ($r=0,51$) при зростанні рівня малонового альдегіда ($r=0,71$) як кінцевого продукту пероксидації ліпідів, що також свідчить про активацію прооксидантних механізмів альтерациі в патогенезі хвороби. ІІІ-й фактор ($r=0,2$) – включав активність глутатіонпероксидази ($r=0,93$), яка має тенденцію до підвищення з урахуванням активації стрес-лімітуючої дії системи глутатіону. Низький рівень фактору щодо загального вкладу в механізми розвитку гінгівіту, мабуть, можна пояснити до деякої міри неспецифічністю вказаної системи.

Таким чином, абсолютні величини коефіцієнтів факторів в математичній моделі свідчать, що найбільше значення при формуванні ХКГ у дітей за умов нітратного навантаження має І-й фактор, тобто системні дисметаболічні зміни, що сприяють розвитку запалення та кровоточивості ясен.

ИНДЕКСНАЯ ОЦЕНКА ГИГИЕНЫ ПОЛОСТИ РТА У ЛИЦ МОЛОДОГО ВОЗРАСТА

Денисова Е.Г.,

Кафедра стоматології

Харківський національний медичний університет г. Харків, Україна

Зубний наліт являється этиологічним фактором розвиття основних стоматологіческих захворювань - каріеса і захворювань пародонта. Для його виявлення на терапевтичному приємі, як правило, використовують один або два гигієніческі індекси, які не завжди дають повну картину рівня гигієни полости рта у індивідуума. Спектр же гигієніческих індексів в стоматології достатньо велик. Поэтому цілью дослідження явилось определені найбільш інформативні комбінації індексів гигієни полости рта для контролю виконання пацієнтом гигієніческих мероприятий.

Матеріали и методы: було обслідовано 30 добровольців з числа врачей-інтернов стоматологічного профілю в віці від 21 до 23 років. При оцінці стоматологічного статуса використовували традиційне дослідження (жалоби, анамнез, осмотр). Гигієніческе становище полости рта оцінювали з помідою індексів: індекс гигієни Ю.А.Федорова - В.В. Володкіної, OHI-S (J.C. Green, J.R. Vermillion, 1964), Approximal-Plaque-Index (API, Lange et al., 1978), індекс швидкості формування зубного наліту (PFRI; Axelsson 1990).

Ісследование гигиенических индексов проводили через 3 - 4 часа после последнего приема пищи. Только скорость образования зубного налата определяли через 24 часа после профессиональной чистки зубов.

Результаты. Стоматологічний статус пробандів був слідучим: у 5 була діагностикована системна гіпоплазія (пятнистая форма), каріозних полостей не було виявлено, значення індекса КПУ - $2\pm0,5$, слизиста оболочка

полости рта без видимих змін, проба Шиллера-Пісарєва отрицальна, т.е. исследованные лица были практически здоровы.

При обслідуванні було установлено, що значення індекса Федорова – Володкіної у 21 лиці становило $1,3\pm0,4$ і у 9 – $1,7\pm0,38$, що відповідало хорошому і удовлетворительному рівню гигієни.

При оцінці зубного наліту з помідою індекса OHI-S ситуація нещодавно змінилась: у 16 людей цифри становили $0,7\pm0,18$ і у 14 – $1,6\pm0,37$ (удовлетворительна гигієна полости рта).

Результати гигієніческого дослідження з використанням індекса API були слідуючі: тільки у 8 людей рівень гигієни був достаточний і становив $37\pm0,89\%$, у 22 людей – удовлетворительний ($67\pm1,01\%$).

Значення індекса PFRI практично совпадало з показниками індекса API: у 8 людей значення індекса становило $19\pm0,75\%$, у 22 людей – $25\pm1,06\%$ (підвищена вероятність розвитку каріеса).

Таким образом, в целом все гигиенические индексы показали, что исследуемые лица проводят гигиену полости рта, но ее объем не достаточный в области апракимальных поверхностей зубов, что обуславливает появление карийозного процесса именно на этих поверхностях. Гигиенический индекс Федорова – Володкіної, который традиционно используется в клинике терапевтической стоматологии, не отражает состояние дистальных отделов зубного ряда.

В беседе с каждым испытуемым был дан анализ результатов исследования и индивидуальные рекомендации по выбору средств и предметов гигиены (акцент был сделан на применении флоссов и интердентальных щеток).

Повторные исследования были проведены через 2 недели. Значение индексов Федорова – Володкіної и OHI-S у всех лиц составил соответственно $1,2\pm0,24$ и $0,5\pm0,12$, что в обоих случаях обозначало хороший уровень гигиены. Цифры индекса API тоже изменились: у 19 лиц был определен оптимальный уровень гигиены ($25\pm0,15\%$), а у 11 – достаточный ($39\pm0,36\%$). Из этих 11 человек восемь отметили некоторые трудности использования флоссов в области дистальных отделов зубного ряда. Значения индекса PFRI колебались в пределах 10–20%.

Выводы. Проведенные исследования показали, что применение одного гигиенического индекса не всегда полно отражает уровень гигиены полости рта. Для комплексной оценки гигиенического состояния полости, на наш взгляд, необходимо сочетать гигиенический индекс, определяющий зубной налёт вестибулярной (оральной) поверхности с индексом апракимальных поверхностей и индексом, определяющим скорость образования зубного налата. Спектр таких индексов велик, что позволяет врачу выбрать оптимальное сочетание по своему усмотрению. Такой комплексный подход к определению гигиены полости рта и оценке уровня гигиенических навыков особенно важен у лиц молодого возраста в аспекте ортодонтического лечения, профилактики каріеса и заболеваний пародонта.